

HandläggareLars Burman
Telefon: 08-508 28 922**Till**Miljö- och hälsoskyddsnämnden
2024-04-16, p.10

Luften i Stockholm - Årsrapport 2023

Förvaltningens förslag till beslut

1. Godkänna årsrapporten för 2023

Sammanfattning

Strängare utsläppskrav på fordon och industrier, utbyggnad av fjärrvärme, renare bränslen, miljözoner, trängselskatt, dubbdäcksförbud m.m. har bidragit till förbättringen av luftkvaliteten i staden.

I Stockholm har det historiskt varit svårast att klara miljökvalitetsnormerna för kvävedioxid, NO₂ och partiklar, PM10. Miljökvalitetsnormen för NO₂, klarades år 2023 vid alla fasta mätstationer i Stockholms stad för fjärde året i rad. Miljökvalitetsnormen för PM10 klarades också vid alla fasta mätstationer i Stockholms stad, för nionde året i rad. Däremot klarades inte alla målvärden som finns definierade i det nationella miljökvalitetsmålet ”Frisk luft”. För att nå miljökvalitetsmålen samt Världshälsoorganisationen, WHO:s nya riktvärden till skydd för människors hälsa krävs ytterligare åtgärder för att sänka halterna i staden. Fortsatta åtgärder krävs även för att uppnå de skärpta gränsvärden som EU inom kort lägger fram i det nya luftkvalitetsdirektivet, vilka ska klaras till år 2030.

Halterna av kolmonoxid, CO, i staden är generellt sett låga, men under ett årligt motorevenemang med gamla bilar med dålig avgasrening i augusti överskreds miljökvalitetsnormen för CO på Sveavägen.

Miljökvalitetsnormen för ozon överskreds år 2023. För ozon finns ingen lokal rådighet över åtgärder utan åtgärder för att minska utsläppen av ozonbildande ämnen sker genom internationella program.

Halter av luftföroreningar 2023

Kvävedioxid, NO₂

Miljökvalitetsnormen för kvävedioxid, NO₂, till skydd för hälsa, enligt luftkvalitetsförordningen (2010:477), klarades år 2023 vid alla fasta mätstationer i Stockholms stad. Det är fjärde året i rad som miljökvalitetsnormen för NO₂ klaras vid alla mätstationer i staden. Högst årsmedelvärde av NO₂ år 2023 uppmättes vid stadens mätstation på Hornsgatan och Trafikverkets mätstation E4/E20 Lilla Essingen. Flest antal höga timmedelvärden av NO₂ år 2023 uppmättes vid E4/E20 Skonertvägen.

Miljökvalitetsmålet ”Frisk Luft” för NO₂, till skydd för hälsa, klarades år 2023 vid mätstationerna på Sveavägen, Folkungagatan, S:t Eriksgatan, Valhallavägen och E4/E20 Skonertvägen. Målvärdena klarades däremot inte på Hornsgatan och E4/E20 Lilla Essingen.

Halterna av kvävedioxid, NO₂, vid mätstationerna i staden har minskat kraftigt under de senaste åren. Minskningen beror på mindre trafik samt att fordonsparken har blivit renare på grund av ökad elektrifiering och minskade dieselandelar för lätta fordon samt genomslag för hårdare utsläppskrav bland tunga fordon.

Partiklar, PM10

Miljökvalitetsnormen för partiklar, PM10, till skydd för hälsa, enligt luftkvalitetsförordningen (2010:477), klarades år 2023 vid alla fasta mätstationer i Stockholms stad. Miljökvalitetsnormen för PM10 har klarats vid alla mätstationerna i staden sedan år 2015. Högst årsmedelvärde av PM10 år 2023 uppmättes liksom för NO₂ vid mätstationerna på Hornsgatan och E4/E20 Lilla Essingen. Flest antal höga dygnsmedelvärden av PM10 år 2023 uppmättes på Hornsgatan.

Miljökvalitetsmålet ”Frisk Luft” för PM10, till skydd för hälsa, klarades år 2023 vid mätstationerna på Folkungagatan, S:t Eriksgatan och E4/E20 Skonertvägen. Målvärdena klarades inte på Hornsgatan, Sveavägen och E4/E20 Lilla Essingen.

PM10 består till största del av vägdamm som bildas när dubbade vinterdäck nöter på vägbanorna, men även av sand som har malts ner av trafiken. Dubbdäcksanvändningen och därmed slitaget på vägarna i staden har minskat, vilket bland annat beror på att dubbdäcksförbud har införts på ett flertal gator. De minskade PM10-halterna under de senaste tio åren beror främst på mindre dubbdäcksanvändning samt stadens åtgärder med städning,

dammbindning och tidig sandupptagning på många gator i innerstaden. Även Trafikverket utfört dammbindning på statliga vägar.

Kolmonoxid, CO

Miljö kvalitetsnormen för kolmonoxid, CO till skydd för hälsa, enligt luftkvalitetsförordningen (2010:477), överskreds år 2023 vid stadens mätstation på Sveavägen.

Halterna av kolmonoxid, CO, i staden är generellt sett låga, men under ett årligt motorevenemang med gamla bilar med dålig avgasrening i augusti överskreds ofta miljö kvalitetsnormen för CO. År 2023 skedde överskridande trots att Länsstyrelsen i Stockholm har fastställt ett åtgärdsprogram för att sänka halterna av kolmonoxid under motorevenemanget på Sveavägen. Åtgärderna är ökad information för att få bilägare att utrusta sina fordon med katalysatorer, utökad samarbete mellan polis och parkeringsvakter under bilkortegen, fler farthinder i form av busskuddar och sänkt skyltad hastighet från 50 km/h till 40 km/h. Hastighetssänkning har dock marginell effekt under bilkortegen eftersom de flesta redan kör betydligt saktare än 40 km/h.

Marknära ozon, O₃

Miljö kvalitetsnormen för marknära ozon, O₃, till skydd för hälsa, enligt luftkvalitetsförordningen (2010:477), överskreds under fyra dygn år 2023 vid mätstationen i taknivå på Torkel Knutssonsgatan (urban bakgrund). Även normvärdet till skydd av växtlighet överskreds, medan tröskelvärden för larm och information till allmänheten klarades.

Miljö kvalitetsmålet ”Frisk Luft” för ozon, till skydd för hälsa, klarades inte år 2023 vid Torkel Knutssonsgatan. Målvärdet till skydd för växtlighet klarades däremot.

Under de senaste 15 åren har årsmedelvärdet av ozon i urban bakgrund på Torkel Knutssonsgatan en svagt ökande trend. Årsmedelvärdet 2023 var högre än för de två föregående åren.

Naturvårdsverkets bedömning vad gäller ozon är att åtgärdsprogram inte är motiverat, och att åtgärder för att minska utsläppen av ozonbildande ämnen ska ske genom internationella program.

Övriga luftföroreningar

För övriga luftföroreningar som regleras i luftkvalitetsförordningen (2010:477) följs miljökvalitetsnormerna i staden. Det gäller halterna av svaveldioxid, SO₂, partiklar, PM2.5, bensen, bens(a)pyren, bly, arsenik, kadmium och nickel.

Rapportering av mätdata

Enligt Naturvårdsverkets föreskrifter om kontroll av luftkvalitet (NFS 2019:9) har 2023 års kvalitetssäkrade mätdata samt uppgifter om datakvalitet och metadata skickats in till datavärden SMHI och till Naturvårdsverket. Inrapporterade mätdata ingår i Sveriges årliga rapportering om luftkvalitetssituationen till EU-kommissionen.

Ny lagstiftning och fler åtgärder

EU antar inom kort ett nytt reviderat luftkvalitetsdirektiv som bland annat innehåller striktare gränsvärden för kvävedioxid och partiklar. Syftet med skärpningen är att ta större hänsyn till Världshälsoorganisationen, WHO:s riktvärden till skydd för människors hälsa från år 2021. För Sverige innebär det nya direktivet att skärpta miljökvalitetsnormer kommer att införas i svensk lagstiftning senast år 2026, vilka ska klaras till år 2030.

Nya och skarpare normvärden för kvävedioxid och partiklar innebär att arbetet med åtgärder i Stockholms stad behöver fortsätta.

Anna Hadenius
Förvaltningschef
Miljöförvaltningen

Malin Täftefur
Avdelningschef
Miljöförvaltningen

Bilagor

1. Luften i Stockholm – Årsrapport 2023